

101 SORUDA
KUR'ÂN-I KERİM
VE
TEFSİR

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM

Kitabe Yayınları: 16

101 SORUDA
KUR'ÂN-I KERİM VE TEFSİR

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: (0312) 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Aralık 2021

ISBN: 978-605-66963-6-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

101 SORUDA
KUR'ÂN-I KERİM
VE
TEFSİR

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM

Ankara 2021

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM

İstanbul doğumludur. Lise yıllarında hafızlık yaptı, 1996 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 19 yıl Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Kur'an Kursu Öğretmenliği görevinde bulundu. Doktorasını "Tefsir Külliyatında Hz. Nuh Kıssasının Gelişimi" başlıklı teziyle Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. Aynı üniversitenin Tefsir Anabilim Dalı'nda beş yıl öğretim görevlisi olarak çalıştı. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tefsir Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. 2017-2020 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Konulu Tefsir Projesi'nde bölüm yazarlığı ve redaktörlük yapan Sema Çelem Diyanet Aile Dergisi'nin tefsir köşesinde iki yıldan fazla bir süredir yazılar yazmaktadır.

Akademik çalışmalarının yanı sıra çocuklara Kur'an kültürü edindirmeyi planlayan çalışmalar yapan yazar bu alanda Diyanet Vakfı Yayınlarından çıkan "*Kur'an Bana Ne Diyor?*" üst başlığıyla *Oku Diyor, Anla Diyor, Yaşa Diyor* adlı bir seri (İbrahim Arpacı ile birlikte) ve *Kudüs Göğe Açılan Kapı* kitaplarıyla, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları tarafından basılan *Benim Güzel Kelimelerim* (6 kitaptan oluşan bir set) kitaplarını yazmıştır. Yazarın doktora tezi *Tefsirlerde Nuh Kıssası Rivayetlerinin Gelişimi* adıyla Fecr Yayınları arasındadır.

İthaf

Tefsir ilminde sâbit kâdem olmamın sebebi
rahmetli Doç. Dr. Ali Sayı hocama hürmet ve duayla.

ÖN SÖZ

Kur'ân-ı Kerim Yüce Allah'ın son peygamber Hz. Muhammed'e (sav) vahyettiği ilâhî bir kitaptır. Hz. Peygamber'e tebliğ ve tebyin görevi bu kitapla verilmiştir. O, vahyin ilk muhatabı olarak üstlendiği bu göreve ömrü boyunca devam etmiş; kendisine bildirilen emir ve yasakları yakın çevresinden başlayarak anlatmış, açıklamış, aynı zamanda ilâhî emirlerin ilk uygulayıcısı olmuştur.

İnsanlara yeryüzü imtihanında doğru cevabı öğretecek ve dünyaya geldikleri temiz yaratılışı bozmadan gerçek ve kalıcı hayata geçmelerini sağlayacak Kur'ân-ı Kerim kendisini "*Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt, kalplerdeki hastalıklara bir şifa, inananlara bir rehber ve rahmet gelmiştir.*" sözleriyle tanıtır (Yûnus 11/57). Bu âyet bir öğüt kaynağı olarak takdim ettiği Kur'ân'ın aynı zamanda insanlığın şirk hastalığını tedavi edecek bir yol gösterici ve ilâhî rahmetin sebebi olduğunu bildirmektedir, tabii ancak kendisine tâbî olanlar için. Hz. Peygamber'in örnekliği de yalnızca gönlünü Kur'ân'a açanlar içindir: "*Sen ancak Kur'ân'a uyanı ve görmediği halde rahmândan korkanı uyarabilirsin. İşte böylesini hem bir af hem de değerli bir ödülle müjdele.*" (Yâsîn 36/11)

Her Müslümanın inandığı ve sevdiği bu Kitâb'tan sözü edilen faydalara ulaşmanın tek yolu onunla tanışmaktır. İşte *101 Soruda Tefsir ve Kur'ân* adıyla basıma hazırladığımız bu kitap "Kur'an'ı anlamaya nereden başlamalıyım?" sorusunu soranlar için yazıldı. Amacımız Hz. Peygamber'den günümüze, Kur'ân'daki ilâhî muradı anlama çabasının bir sonucu olarak ortaya çıkan tefsir ilmine açılacak kapıyı aralamak, işlerin ancak usulüne uygun yapıldığında bir sonuç vereceğinin bilinciyle ilgisine bu süreçte aklına takılabilecek muhtemel soruların cevabını vermektir. Kitabı yazarken hakkında pek çok görüş olan konulardaki ihtilafı en aza indirerek, daha yaygın ve doğru olan yaklaşımları tercih ettik. Niyetimiz dini eğitim alan insanlara Kur'ân ilimleri ve Kur'ân'ın içeriği noktasındaki bilgiyi öz ve derli toplu aktarmak, bu alanda daha önce bir başlangıç yapmamış olanlara da sade bir dille destek olmak, yol göstermektir.

Her ürün bir emeğin sonucudur. Doğal olarak bu kitap da uzun soluklu bir çaba ve gayretle hazırlanmıştır. Yüce Allah'tan niyazım bu kitabın salih bir amel olarak karşılık bulmasıdır. Bu süreçte bana destek olmak için her

türlü fedakarlıkta bulunan sevgili yavrularım Zeynep, Mustafa ve Büşra'ya, kitabın son okumasında yanımda olan değerli öğrencilerim Emine Fidan ve Feyza Hilal Şahin'e yürekten teşekkür ederim.

Gayret bizden, sonuç Allah'tandır.

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM
Ankara 2021

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ -----	7
1. Kur'ân-ı Kerim Nasıl Bir Kitaptır? -----	13
2. Kur'ân-ı Kerim'in Başka İsimleri Var mıdır? -----	15
3. Kur'ân-ı Kerim Ne Zaman Nazil Olmaya Başlamıştır? -----	16
4. Vahiy Nedir? -----	17
5. Allah Peygamberlerden Başka Kimselere De Vahyeder mi? -----	19
6. Kur'ân-ı Kerim Neden Kitap Halinde Bir Seferde Değil De Parça Parça ve Yirmi Üç Yıl Gibi Uzun Bir Sürede Nazil Olmuştur? -----	20
7. Kur'ân-ı Kerim Neden İndirilmiştir? -----	22
8. Kur'ân-ı Kerim İndirildiği Dönemde Nasıl Kayıt Altına Alınmıştır? -----	23
9. Kur'ân Hafızı Ne Demektir? İlk Hafızlar Kimlerdir? -----	26
10. Teknolojinin Getirdiği İmkânlarla Kur'ân Metnine Ulaşmanın Kolay Olduğu Günümüzde Kur'ân Hafızlığına İhtiyaç Var mıdır?-----	28
11. Kur'ân-ı Kerim 'in Kitap/Mushaf Haline Getirilmesine Neden İhtiyaç Duyulmuştur? -----	29
12. Kur'ân-ı Kerim 'in Mushaf Haline Getirilişi Nasıl Gerçekleşmiştir? -----	30
13. Mushafın Çoğaltılma Süreci Nasıl Başlamıştır?-----	32
14. Kur'ân-ı Kerim 'in Farklı Okunuş Biçimleri Var mıdır?-----	34
15. En Eski El Yazması Mushaf Hakkında Neler Biliyoruz? -----	35
16. Kur'ân'ın İç Düzeni Hakkında Bilmemiz Gerekenler Nelerdir? -----	37
17. Kur'ân Sûrelerinin İsimleri Nasıl Konulmuştur? -----	39
18. Kur'ân Sûrelerinin İndiği Gibi Sıralanmamış Olmasının Nedeni Nedir? -----	40
19. Kur'ân'ın İlk ve Son İnen Sûreleri ve Âyetleri Hakkında Kesin Bir Bilgi Var mıdır? -----	42
20. Mekke'de İnen Âyet ve Sûrelerle Medine'de İnen Âyet ve Sûreler Arasında İçerik Olarak Fark Var mıdır?-----	43
21. Sûreler Uzunluk ve Kısalıklarına Göre Nasıl Tasnif Edilir? -----	47
22. Âyet ve Sûreler Arasında Nasıl Bir Münasebet Vardır? -----	48
23. Sûrelerdeki Âyet Sayıları Hakkında Neden Farklı Görüşler Vardır?-----	50
24. Sûrelerin Başında Neden Besmele Bulunmaktadır? -----	51
25. Kur'ân Sûrelerinin Başlangıçları Hakkında Bir Genelleme Yapabilir miyiz? ---	53

26. Bazı Sûrelerin Başında Bulunan Harfler Ne Anlama Gelmektedir? -----	55
27. Kur'ân-ı Kerim 'de Güneşe, Yıldızlara ve Çeşitli Tabiat Varlıklarına Yemin Edilmesi Ne Anlam İfade Eder? -----	58
28. Kur'ân-ı Kerim 'in mucizevi bir kitap olduğunu nasıl anlarız? -----	59
29. Kur'ân'ı nasıl okumalı ve anlamak için neler yapmalıyız? -----	61
30. Maksat Kur'ân'ı anlamak, anladığını yaşamak ise Kur'ân-ı Kerim 'in orijinal metnini öğrenmeye gerek olmadığı İddia edilebilir mi? -----	63
31. Anlamını bilmeden Kur'ân okumanın faydasız bir amel olduğu söylenebilir mi? -----	64
32. Kur'ân-ı Kerim 'i nüzul sırasına göre okumanın mushaf sırasına göre okumaktan farkı var mıdır?-----	67
33. Âyetlerin ve Sûrelerin İndiriliş Zamanlarını ve Sebeplerini Bilmek Gerekli midir?-----	68
34. Bir Sûre veya Âyet birkaç defa indirilmiş olabilir mi? -----	70
35. Kur'ân-ı Kerim 'in temel konuları nelerdir? -----	72
36. Kur'ân'da bahsedilen inanış şekilleri nelerdir?-----	73
37. Kur'ân'da peygamberlerden nasıl söz edilmektedir?-----	75
38. Kur'ân'ın diğer kutsal kitaplara karşı tutumu nasıldır? -----	77
39. Kur'ân'da Ehl-İ Kitaptan nasıl söz edilmektedir? -----	79
40. Allah'ın kullarına hitap üslubu hep aynı mıdır? -----	81
41. Kur'ân'da Allah tarafından toplu helak edilen grupların hangi özelliklerinden söz edilmektedir? -----	82
42. Kur'ân'da geçmiş toplumlara ait haberlerin bulunmasının hikmeti nedir? 84	
43. Kur'ân kıssalarının hepsi gerçek midir?-----	86
44. Kur'ân'a göre büyük günahlar nelerdir?-----	87
45. Kur'ân'da insanlara ne tür olaylar üzerinden örnekler verilmiştir?-----	89
46. Kur'ân'da dünya ve ahiret dengesi nasıl kurulmuştur? -----	91
47. Kur'ân'da zikredilen ibadetler hangileridir? -----	93
48. Kur'ân-ı Kerim 'de toplumsal hayata dair düzenlemelerden bahseden âyetler var mıdır?-----	94
49. Kur'ân'da bazı konular neden çok tekrar edilmiştir? -----	96
50. Kur'ân-ı Kerim 'de kâinattan bahseden âyetleri nasıl anlamalıyız?-----	97
51. Kur'ân'da bitki ve hayvanlardan söz edilmiş midir? -----	99
52. Kur'ân'da geçen mekân isimleri hangileridir?-----	101
53. Kur'ân'da nazil olduğu dönemde yaşayan ilk muhatapların isimleri Geçer mi?-----	102
54. Kur'ân'da mecaz ifadeler var mıdır?-----	104

55. Kur'an'da Aynı Anlama Gelen Farklı Kelimeler Var mıdır?-----	106
56. Kur'an'da Bir Kelime Birden Fazla Anlama Sahip Olabilir mi? -----	107
57. Kur'an'ı Anlamak İçin Arapça Bilmek Yeterli Midir?-----	109
58. Sadece Kur'an'la Yetinerek Sağlıklı Bir Din Anlayışı Oluşturulabilir mi?-----	110
59. Kur'an'da Aradığımız Her Bilgiyi Bulabilir miyiz?-----	112
60. Hz. Peygamber Kur'an'ın Manasını Nasıl Açıklamıştır? -----	113
61. Hz. Peygamber Kur'an'ın Tamamını Açıklamış mıdır? -----	115
62. Kur'an'da Peygamberimiz'e Nasıl Hitap Edilmektedir? -----	116
63. Neden Bazı Âyetler Hemen Anlaşılırken Bazıları Açıklanmaya İhtiyaç Duyar? 118	
64. Kur'an-ı Kerim 'i Anlamaya Yardımcı İlim Dalları Hangileridir? -----	120
65. Siyer Bilmek Kur'an'ı Anlamak İçin Neden Önemlidir? -----	121
66. Tefsir Ne Demektir?-----	122
67. Tefsir İlminin Diğer İslâmî İlimlerle İlişkisi Nasıl Tarif Edilebilir? -----	124
68. Tefsir ve Meâl Arasındaki Farklar Nelerdir?-----	126
69. Kur'an-ı Kerim 'in Anlaşılması İçin Mevcut Kur'an Mealleri Bize Nasıl Katkı Sağlıyor? -----	128
70. Kur'an'ın Yorumu Anlamında Kullanılan Tefsir ve Tevil Kelimelerinin Farkı Var mıdır?-----	129
71. Kur'an Metnini Okumadan Meal, Tefsir Gibi Yardımcı Kaynaklardan İlahi Mesajı Öğrenmek Mümkün müdür? -----	131
72. Bir Müfessirde Bulunması Gereken Özellikler Nelerdir? -----	132
73. Kur'an'ın İndiği Dönemde Yaşayanlar Âyetlerin Tümünü Anlamış mıdır? ---	134
74. Tefsir İlminde Tanınmış Sahâbiler Kimlerdir? -----	135
75. Kur'an'ı Tefsir Etmede Sahâbenin Üstünlüğü Var mıdır?-----	137
76. Tefsir Rivâyetlerinde Aynı Âyeti Açıklama Konusunda Farklı Görüşlerin Olması Nasıl Değerlendirilmelidir? -----	138
77. Tâbiûn Dönemi'nin Kur'an Tefsirine Katkıları Nasıl Olmuştur? -----	140
78. Tâbiûn Döneminin Tefsir Metodu ve Bu Dönemin Tefsir İlmindeki Yeri Nedir? 141	
79. Tefsir Çalışmalarının Tarihi Seyri Nasıldır? -----	143
80. İlk Bilinen Tam Tefsir Hangisidir? -----	144
81. Tefsir Çeşitleri Nelerdir? Tefsir Kaynakları Yöntem Bakımından Farklılıklar Gösterir mi? -----	146
82. Erken Dönem Tefsirlerinin Genel Özellikleri Nelerdir? -----	148
83. Klasik Dönem Tefsirlerinin Kaynak Eseri Sayılan Taberî Tefsirinin Genel Özellikleri Nelerdir? -----	150
84. Tefsir Kitaplarına Farklı Din Veya Kültürlerden Giren Haberleri Nasıl Değerlendirmeliyiz?-----	152

85. Rivâyetlere Bağlı Kalmayıp Çeşitli İlimlere Dayanılarak Yazılan En Meşhur Tefsirler Hangileridir? -----	154
86. İslam Geleneğinde Farklı Tefsir Ekolleri Oluştduğundan Söz Edilebilir mi? --	156
87. Osmanlı Dönemi'nde Ne Tür Tefsir Çalışmaları Yapılmıştır? Osmanlı Dönemi Tefsirlerinin En Bilinenleri ve Özellikleri Nelerdir? -----	158
88. Çağdaş Dönemde Tefsir İlmi Hakkında Ne Tür Değişimlerden Söz Edilebilir? 159	
89. Çağdaş Tefsirlerin Genel Özellikleri Nelerdir? -----	161
90. Konulu Tefsir Çalışmalarının Tefsir İlmi Açısından Önemi Nedir?-----	163
91. Ülkemizde En Çok Bilinen Tefsirlerden Hak Dini Kur'an Dili Tefsirinin Genel Özellikleri Nelerdir?-----	164
92. Tefsir Okuyarak Kur'an'ın İçeriğini Öğrenmek İsteyen Biri Hangi Eserlerden Başlamalıdır? -----	166
93. Kur'an-ı Kerim 'in Çok Sayıda Tefsiri Olmasının Sebepleri Nelerdir? -----	167
94. Bilimsel Gelişmeler Kur'an'ın Anlaşılmasına Katkı Sağlar mı? -----	169
95. Batıdaki Gelişmelerin Müslümanların Kur'an Algısına Etkisi Olmuş mudur? 170	
96. Müslüman Olmayan Araştırmacıların Kur'an Hakkındaki İddiaları Nelerdir? 172	
97. Kur'an Tefsirinde Tarihçelcilik Yaklaşımının Özellikleri ve Problemleri Nelerdir? 174	
98. Bazen Tek Bir İnsan Ya Da Olaydan Söz Eden Âyetler Bütün Müslümanlar İçin Bağlayıcı mıdır? -----	176
99. Kur'an-ı Kerim 'de Nesî Uygulaması Gibi Adı Geçen Ancak Güncel Karşılığı Bulunmayan Âyetlerin Mesajı Ne Olabilir? -----	178
100. Kur'an'ın Bazı Âyetlerinin Hükmünün Kaldırıldığı Doğru mudur? -----	179
101. Kur'an'ın Şifrelerini Bulduklarını İddia Edenleri Nasıl Değerlendirmeliyiz? 181	
KAYNAKÇA -----	185